

Klub ekologické výchovy Praha

Specializační studium koordinátorů EVVO

Školní program environmentální výchovy

pro ZŠ T. G. Masaryka Poděbrady

2017

Mgr. Veronika Jeníková

Abstrakt

Tato práce byla vypracována v rámci absolvování specializačního studia pro výkon specializované funkce koordinátora environmentální výchovy. Práce je věnována na začlenění environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty do školního vzdělávacího programu a na tvorbu dlouhodobého plánu EVVO na školní roky 2017 - 2020 s aktuální ročním plánem pro školní rok 2016-2017 na ZŠ T. G. Masaryka Poděbrady, Školní 556/II, Poděbrady, 290 01.

Klíčová slova

environmentální výchova, školní program environmentální výchovy, základní škola, výchova k udržitelnému rozvoji, udržitelný rozvoj, SWOT analýza, kompetence, role koordinátora, evaluace, školní tým

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených literárních a elektronických zdrojů.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Klubu ekologické výchovy Praha a zpřístupněna pouze ke studijním účelům.

.....

Mgr. Veronika Jeníková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Teoretická část	6
2.1	Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta.....	6
2.2	Výchova k udržitelnému rozvoji.....	7
2.3	Cíle a výstupy.....	9
2.4	Kompetence.....	9
2.5	Strategické dokumenty.....	10
2.6	Role koordinátora.....	12
3	Metodika.....	14
4	Praktická část.....	15
4.1	Školní program EVVO.....	15
4.1.1	Obsah	15
4.1.2	Charakteristika školy.....	15
4.1.3	Školní koordinátor.....	19
4.1.4	Školní tým.....	20
4.1.5	SWOT analýza	21
4.1.6	Dlouhodobý ŠPEV	23
4.1.7	Evaluace.....	24
4.1.8	Krátkodobý roční plán	25
5	Závěr.....	30
6	Literatura.....	31

1 Úvod

Školní plán ekologické výchovy (ŠPEV) je nedílnou součástí koncepce školy. ŠPEV je písemným veřejným dokumentem prezentovaným na místě dostupném širšímu spektru cílových skupin, tedy konkrétně především pedagogům, žákům, rodičům i zřizovatelům (např. na webu školy). Umožňuje efektivně koordinovat environmentální výchovu na konkrétní škole i jednotlivé aktivity zaměřené na tuto problematiku v prostředí konkrétní školy. Je žádoucí, aby ŠPEV korespondoval s obsahem učiva stanoveným kurikulárními dokumenty (dosud platnými původními osnovami či nově vznikajícími učebními dokumenty). Zahrnuje konkrétní aktivity celé školy, a to v rámci školní i mimoškolní činnosti.¹

Cílem práce je sestavit ucelený srozumitelný dokument vycházející z tradice environmentálního vzdělávání na základní škole T. G. Masaryka Poděbrady a zařazující nové trendy do výuky a akcí školy ve smyslu udržitelného rozvoje.

¹ ŠVECOVÁ, M. a kol. *Manuál koordinátora EVVO*. 2010

2 Teoretická část

2.1 Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta, zkráceně EVVO, vychází z anglického termínu *environmental education*, kde *environment* znamená životní prostředí a *education* se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta. Zjednodušeně by se dalo říct, že je to výchova, vzdělávání a osvěta týkající se životního prostředí. Dříve se používal spíše pojem ekologická výchova. Jedná se tedy nejen o vzdělávání a výchovu, především ve školním prostředí, ale i o zprostředkování informací co nejširší veřejnosti od nejtělejšího věku až po nejstarší generaci a formování kladného postoje ke svému okolí, ke své planetě. EVVO v širším slova smyslu znamená preventivní nástroj v ochraně přírody a životního prostředí.²

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je celosvětově uznávaný obor, který je po desítky let rozvíjen i v České republice. K dosažení jeho cílů se v ČR (podobně jako v řadě jiných zemí) postupně vyvinul systém, zakotvený v politikách a strategických dokumentech, financovaný na různých úrovních, založený na spolupráci různých aktérů od veřejné správy, přes školy, další vzdělavatele, výzkumné instituce a další poskytovatele EVVO.

Cílem environmentální výchovy v České republice je rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, to je jednání, které je v dané situaci a daných možnostech co nejpříznivější pro současný i budoucí stav životního prostředí.

Environmentálně odpovědné jednání je chápáno jako:

- odpovědné osobní, občanské a profesní jednání, týkající se zacházení s přírodou a přírodními zdroji,
- spotřebitelského chování a aktivního ovlivňování svého okolí s využitím demokratických procesů a právních prostředků.

² MŠMT, *Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)* [online]. 2008

- EVVO k takovému jednání připravuje a motivuje, samotné jednání je věcí svobodného rozhodnutí jednotlivce.³

Environmentální výchova vychází z přírodovědného pilíře udržitelného rozvoje, tedy především z ochrany přírody. Dalšími vývojovými stupni jsou:

- péče o životní prostředí,
- ekologická výchova,
- výchova k udržitelnému rozvoji.⁴

2.2 *Výchova k udržitelnému rozvoji*

Vedle EVVO se v současnosti formuje tzv. vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR). Vychází z principů udržitelného rozvoje a metodicky i svým zaměřením významně čerpá z oblasti environmentálního vzdělávání. Na mezinárodní úrovni je aktuálním rámcem pro rozvoj VUR Strategie EHK OSN (Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů) pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj, přijatá v roce 2005 ve Vilniusu. Na jejím základě byla přijata Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj ČR (2008-2015).⁵

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR) představuje aktuální přístup v oblasti vzdělávání, který aplikuje základní principy a témata udržitelného rozvoje (UR) do vzdělávání všech typů a úrovní. Veškeré proenvironmentální aktivity vyústily ve výchovu k udržitelnému rozvoji, které vychází z udržitelného rozvoje, které je charakterizováno jako udržitelné jednání každého člověka v osobním, pracovním i občanském životě. Nástrojem tohoto celostního jednání je propojení aspektů sociálních, environmentálních a ekonomických. Vzdělávání pro udržitelný rozvoj je předpokladem

³ MŽP, *Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta* [online]

⁴ ŠVECOVÁ, M. *Role a funkce koordinátora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty*, 2012.

⁵ MŠMT *Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)*, 2008 [online]

k osvojení si takových způsobů myšlení, rozhodování a chování jedince, které vedou k udržitelnému jednání v osobním, pracovním i občanském životě.⁶

Mezi témata VUR (viz Schéma 1) se řadí například aktivní občanství, zmírňování chudoby, bezpečnost, lidská a občanská práva, udržitelná spotřeba a výroba, odpovědnost v lokálních i globálních souvislostech, zdraví, environmentální šetrnost a řada dalších. Vzdělávání pro udržitelný rozvoj v metodách i tématech navazuje na rozšířenější environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu.⁷

Schéma 1: Hlavní témata VUR

⁶ ŠVECOVÁ, M., SÁSIKOVÁ, K. *Management environmentální výchovy na školách: Role a funkce koordinátora*. 2012

⁷ MŽP. *Vzdělávání k udržitelnému rozvoji* [online]

2.3 Cíle a výstupy

Obecným vzdělávacím cílem v oblasti EVVO v České republice je rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, a to v těchto 5 základních oblastech kompetencí:

- vztah k přírodě,
- vztah k místu,
- ekologické děje a zákonitosti,
- environmentální problémy a konflikty a připravenost jednat ve prospěch životního prostředí.

Hlavním cílem je prosazovat a prohlubovat znalosti, dovednosti ve vztahu k životnímu prostředí. Tímto programem chce naše škola vést nejen děti, ale i zároveň působit vlastním dobrým příkladem na ostatní obyvatele města k pozitivnímu vztahu k okolí, pochopení vztahu člověka k přírodě a uvědomění si důležitosti přírody, kterou je člověk součástí.

2.4 Kompetence

Klíčové kompetence v oblasti EVVO mají svá specifika. Práce se statistickými údaji, ročenkami, čtení z grafů apod. Klíčové kompetence nelze separovat, ale je potřeba je rozvíjet komplexně a integrovaně.⁸

V oblasti kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální:

- aktivně využívat kooperativní a komunikační dovednosti jako nástroje pro řešení problémů životního prostředí,
- hledat různé varianty řešení problémů životního prostředí,
- schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím.

V oblasti pracovní kompetence:

⁸ ŠVECOVÁ, M., SÁSIKOVÁ, K. *Management environmentální výchovy na školách: Role a funkce koordinátora*. 2012

- osvojit si praktické dovednosti pro chování a pobyt v přírodě i při zacházení s přírodou a uplatňovat je v každodenním životě,
- uplatňovat principy udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání (odpovědně a ekonomicky nakládat s přírodními zdroji a odpady v souladu se strategií udržitelného rozvoje, minimalizovat negativní vlivy na životní prostředí).

V oblasti kompetence občanské:

- znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, chápat příčiny a následky jejich poškozování, rozumět jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám,
- uvažovat v souvislostech, vnímat závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí, porozumět zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a ekologické provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám,
- orientovat se ve vývoji vztahu člověka a přírody a poučit se z problémů životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak uvažovat o budoucnosti,
- odpovědně jednat vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a aktivně a kvalifikovaně se účastnit ochrany životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných diskusí a rozhodovacích procesů o využívání krajiny,
- projevovat pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňovat svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, vnímat a být schopen hodnotit různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči přírodě.⁹

Škola EVVO nevyučuje jako samostatný předmět, ale promítá se napříč učebními osnovami všech předmětů.

2.5 *Strategické dokumenty*

⁹ MŠMT *Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)*, 2008 [online]

Legislativní nástroje zahrnují především stěžejní dokumenty na různých úrovních, národní i krajské a vymezují rámcové i konkrétní aktivity ve vztahu k východiskům a praktické realizaci výchovy k UR. Klíčovými nástroji výchovy k UR (environmentální výchovy) v ČR jsou znázorněny na Schématu 2.

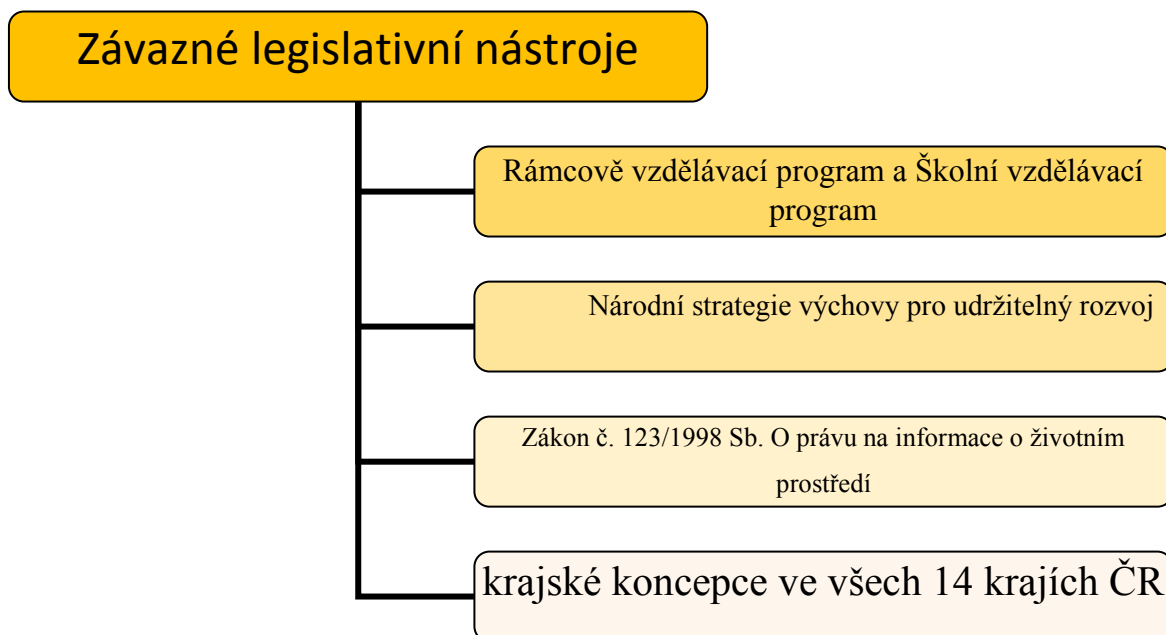

Schéma 2: Závazné legislativní nástroje

Důležitým legislativním nástrojem je *Zákon č. 123/1998 Sb.*, který přímo vymezuje povinnost škol začleňovat EV do vzdělávání na všech stupních a typech škol.

Kraje zpracovávají, koordinují a aktualizují *krajské koncepce* EVVO, zpracovávají dlouhodobý záměr vzdělávání pro kraj, a podporují rozvoj environmentálního poradenství na školní i mimoškolní úrovni. Z KK vyplývají na straně jedné povinnosti krajů jako např.:

- povinnost spolupráce s ostatními orgány veřejné správy, státními a nestátními organizacemi;
- povinnost podporovat EVVO v kraji;
- povinnost iniciovat a udržovat fungování krajského systému EVVO;
- povinnost aktivně šířit informace o ŽP.

Legislativní nástroje v kategorii doporučení:

- Metodický pokyn MŠMT (ustanovující roli koordinátora EVVO a Školní program EVVO),
- Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství (dále SP EVVO a EP) a jeho Akční plán.

Hlavními tématy pro SP EVVO a EP do roku 2025 jsou:

- příroda,
- místo – město – krajina,
- udržitelná spotřeba
- klima v souvislostech.

Akční plán je součástí SP EVVO a byl schválený vládou České republiky 19. 10. 2009 a navazuje na předchozí, jejichž je pokračováním. Řeší realizaci EVVO z hlediska jednotlivých cílových skupin, tedy i vzdělávání dětí, mládeže, pedagogických a odborných pracovníků na další období.

2.6 Role koordinátora

Informace, doporučení a postupy k realizaci EVVO udává Metodický pokyn k environmentálnímu vzdělávání, výchovy a osvěty č. j. 16 754/2008-22, vyplývající ze zákona č. 123/1998 Sb. O právu na informace o životním prostředí a Usnesení vlády ČR ze dne 23. 10. 2000 č. 1048 o Státním programu EVVO v ČR.

Úloha koordinátora EV na škole:

- sestavuje ve spolupráci s vedením školy a týmem pedagogů dlouhodobý plán EV a jeho realizační část pro školní rok (ŠPEV),
- sleduje jeho realizaci a provádí průběžnou kontrolu jeho naplňování, zvyšuje si odbornou a metodickou připravenost absolvováním specializačního studia, spolupracuje s vedením školy,
- koordinuje aktivity k EV na škole,

- účastní se dalšího vzdělávání pro koordinátory EV,
- navazuje kontakty s dalšími školami, dalšími subjekty v oblasti EV,
- podněcuje kontakty s rodiči s dalšími subjekty v oblasti EV,
- organizuje nebo přispívá k organizaci akcí EV na škole a koordinuje je,
- podněcuje a organizačně přispívá k ekologizaci provozu škol,
- zajišťování průběžného hodnocení (evaluace) úspěšnosti realizace EVVO v rámci školy.

3 Metodika

Součástími ŠPEV jsou neodmyslitelně 2 dokumenty vzájemně o sebe se opírající – dlouhodobý plán (stanovený na období 2017-2020) a krátkodobý roční plán (2016/2017). U obou plánů je při sestavování cílů, výstupů, aj. přítomna strana vedení školy a koordinátora EVVO. Dlouhodobý plán vychází ze zavedených fungujících programů předchozího koordinátora školy a je doplněna o plány roční (akční), které jsou sestavovány do přehledné tabulky obsahující informace o akci v rámci UR, o určené skupině žáků, o odpovědné osobě za organizaci akce a o termínu. Nově byl při tomto studiu doplněn sloupec pro případné poznámky k plánu.

Pedagogové se dozvídají o naplánovaných záměrech, výstupech, akcích z plánu, z metodických sdružení a předmětových komisích. Po projednání s vybranými kolegy byla vypracována analýza SWOT reflektující klady, zápory současného stavu školy, odhady a možnosti. Hlavní metodou evaluace budou žákovské dotazníky, kde bude žákům umožněno projevit své postoje, získané vědomosti, dovednosti a hodnocení (viz dále).

4 Praktická část

4.1 Školní program EVVO

4.1.1 Obsah

Školní plán ekologické výchovy (ŠPEV) má být nedílnou součástí koncepce školy. ŠPEV je zpracován v písemné podobě a je veřejným dokumentem prezentovaným na místě dostupném širšímu spektru cílových skupin, tedy konkrétně především pedagogům, žákům, rodičům i zřizovatelům. Zahrnuje konkrétní aktivity celé školy, a to v rámci školní i mimoškolní činnosti. ŠPEV je obvykle zpracováván na dvou úrovních. Pro každý školní rok je vytvořen aktuální roční plán, který by měl ale vycházet z dlouhodobého plánu EVVO.

4.1.2 Charakteristika školy

Základní škola T. G. Masaryka je městskou plně organizovanou školou založenou v roce 1937. Sídlí ve dvou budovách: ve Školní ulici, kde je ředitelství školy, učebny 2. stupně a část učeben 1. stupně, a v Žižkově ulici, kde je druhá část učeben 1. stupně.

Škola se aktivně podílí na celé řadě projektů. Od roku 2000 je školou zapojenou do programu Škola podporující zdraví.

Ve spolupráci s mlékárnou Kunín probíhá projekt Mléko do škol a Ovoce do škol.

Dalším významným dlouhodobým projektem je tzv. Čtení pomáhá, v němž škola rozvíjí dobré jméno a publicitu v nadregionálním měřítku.

V rámci projektu Cestou přírodovědných a technických oborů napříč Středočeským krajem probíhala praktická výuka v chemické laboratoři ve spolupráci se SZeŠ a SOŠ Poděbrady a využívání moderních pomůcek ve spolupráci s Ekogymnáziem Poděbrady.

Žáci se pravidelně účastní vědomostních a sportovních soutěží, olympiád, sběru druhotných surovin, akcí ke Dni Země, charitativních akcí. Na 1. stupni vyjíždějí žáci na týdenní pobyty do přírody. V 6. ročníku se účastní adaptačního třídenního pobytu

(vytvoření spolupracujícího a fungujícího kolektivu). V 7. ročníku absolvují osvědčený lyžařský kurz (podpora sportovních aktivit). 8. ročník má zaměřený třídní výjezd na téma volby povolání (exkurze do výrobního závodu, návštěva střední odborné školy), výjezd v 9. ročníku je zaměřen turisticky a slouží i jako reflexe celé devítileté docházky žáků. Pro 8. a 9. ročník je organizován zahraniční poznávací zájezd do Anglie do Londýna a okolí nebo do Španělska.

V roce 2000 se stala jednou ze škol zapojených do programu Škola podporující zdraví.

Jsme zapojeni do spolupráce s Klubem ekologické výchovy (KEV). Ve školním roce 2013/2014 škola získala titul Škola udržitelného rozvoje II. stupně, který chceme povýšit na I. stupeň a dále pokračovat v tomto dlouhodobém programu.

Ač škola lpí na tradičních hodnotách, ač využívá moderních metod a strategií ve výchovně vzdělávacím procesu, žádným specifickým směrem se neubírá. Ve všech předmětech probíhá vzdělávání a výchova rovnocenně a tím cílí na rozvoj všestrannosti u svých žáků.

4.1.2.1 Provoz školy

Na prvním stupni zde bylo k 30. 9. 2015 evidováno 530 žáků (23 tříd) a na druhém stupni 275 žáků (11 tříd), celkem 805 žáků (34 tříd). Vyučování probíhá podle školního vzdělávacího programu Spektrum, č. j.: Dok 54/15. Dokumentace je vedena digitální formou s využitím programu Bakalář. Škola má své webové stránky www.zstgmpodebrady.cz.

Na škole působí Školní poradenský tým složený ze školního psychologa, výchovné poradkyně – kariérové poradkyně, výchovné poradkyně pro oblast speciálních vzdělávacích potřeb žáků a školního metodika prevence rizikového chování. Škola podporuje nejen nadané žáky, ale i žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (působilo zde 5 asistentů pedagoga). Do nabídky zájmových útvarů a aktivit patří každým rokem výuka anglického jazyka, keramický kroužek, sportovní kroužky, šachový kroužek, příprava žáků devátého ročníku k přijímacímu řízení na střední školy z matematiky a českého jazyka, Klub mladého diváka.

V rámci školy působí žákovský parlament. Škola spolupracuje se Školskou radou. Možnost navštěvovat školu mají také předškoláci v rámci přípravy na školní docházku.

Součástí školy jsou školská zařízení:

- školní družina, IZO: 113 700 024, kapacita 240 žáků
- školní jídelna, IZO: 102 714 380

4.1.2.2 Velikost

Je městskou, plně organizovanou školou s maximální kapacitou 930 žáků. Škola dále nabízí školní družinu (8 oddělení, kapacita 220 žáků), školní jídelnu s vývařovnou a školní knihovnu se studovnou.

4.1.2.3 Umístění

Základní škola T. G. Masaryka Poděbrady, Školní 556, okres Nymburk se nachází v krásném prostředí lázeňského města Poděbrady. Byla slavnostně otevřena v roce 1937. Dnes sídlí ve dvou budovách, ve Školní ulici se nachází ředitelství a učebny 1., 2. stupně a 5 oddělení školní družiny. V Žižkově ulici je další část učeben 1. stupně a 3 oddělení školní družiny.

4.1.2.4 Finanční zajištění

Cíle:

- zajišťovat provoz školního pozemku v rámci pracovních činností,
- dle možností školy dovybavovat kabinet přírodopisu a 1. stupně pomůckami k realizaci EVVO ve škole
- účastnit se vypisovaných dotačních programů v oblasti EVVO – MŽP, KrÚ, MŠMT, EU.

4.1.2.5 Materiální zajištění

Nedílnou součástí školy je kvalitní zázemí, které tvoří zrekonstruované školní hřiště, chemická laboratoř, počítačové pracovny s postupně obnovovaným softwarem a hardwarem, učebny vybavené stolními PC, dataprojektory a interaktivními tabulemi, odborné pracovny s vizualizérem, sadami PASCO. Každý učitel je navíc vybaven osobním notebookem. Výuka pracovních činností probíhá ve školní dílně, cvičné kuchyni, na školním pozemku u budovy školy, jehož součástí je i moderní skleník. V hodinách pracovního vyučování na 1. stupni žáci využívají pracovnu s keramickou pecí. Pravidelně je obnovováno i materiální vybavení učeben.

Bezpečnost žáků je mimo jiné zajištěna přístupovými čipy do školy a kamerovým systémem. K uložení osobních věcí slouží žákům uzamykatelné šatní skříňky (ve Školní ulici) nebo šatny (v Žižkově ulici).

Škola využívá IP telefonní ústřednu, díky které dochází ke značné úspoře finančních prostředků.

Již po několik let škola usiluje o modernizaci tělocvičny. Zatím však ze strany zřizovatele nebyla tato potřeba školy naplněna.

4.1.2.6 Pedagogický sbor

Kvalitní tým pedagogů podporuje propojení tradičních hodnot s novými pedagogickými postupy. Nedílnou součástí je aktivní účast pedagogů na dění ve škole (předmětové komise, metodická sdružení, ročníkoví učitelé – koordinují práce v rámci ročníku, koordinátoři ICT, EVVO).

Personální zabezpečení činnosti školy:

a) celkový počet pedagogických pracovníků

počet	z toho mužů
58	3

b) věková struktura pedagogických pracovníků

věk	do 30 let včetně	31 – 40 let	41 – 50 let	51 – 60 let	nad 60 let
počet	3	14	20	14	7
z toho mužů	0	1	0	1	1

Průměrný věk pedagogických pracovníků školy je 47,2 let.

c) kvalifikovanost výuky (procento hodin, které se vyučují kvalifikovaně, včetně volitelných a nepovinných předmětů, ze sta procent vyučovaných hodin)

85,1%

4.1.2.7 Partneři školy

Partneři školy jsou zejména Dům dětí a mládeže Poděbrady, Základní umělecká škola Poděbrady, Základní škola U Bažantnice Poděbrady, Ekogymnázium Poděbrady a další. Dále spolupracujeme s Policií České republiky, Městskou policií Poděbrady, záchrannou službou, s hasičským záchranným sborem, Českým červeným křížem. Dalšími spolupracujícími organizacemi jsou Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje - pracoviště Nymburk, Středisko výchovné péče Kolín, Asociace pomáhající lidem s autismem Apla Praha, Institut pedagogicko-psychologického poradenství České republiky.

4.1.3 Školní koordinátor

Koordinací EVVO mohou ředitelé škol pověřit jednoho (případně více) pedagogického pracovníka – tzv. koordinátora EVVO.

Při pověřování dbají na odpovídající kvalifikační úroveň koordinátora EVVO. Přednostně by touto činností měli být pověřováni pedagogičtí pracovníci, kteří úspěšně absolvovali studium k výkonu specializačních činností v oblasti environmentální výchovy (v souladu s § 9, odst. 1, písm. d) vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším

vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb.).¹⁰

Společně s vedením školy, ostatními pracovníky a dalšími partnery vytváří školní program environmentálního vzdělávání a osvěty ve smyslu VUR.

- dále zajišťuje:
 - sledování vypisovaných grantů v oblasti EVVO,
 - dbá, aby byl školní program EVVO v souladu s další dokumentací školy a navrhuje řediteli školy začlenění EVVO do další dokumentace školy,
 - navrhuje možnosti ekologizace provozu školy,
 - koordinuje realizaci VUR na škole,
 - průběžně zvyšuje svou odbornou a metodickou připravenost pro aktivity školního koordinátora EVVO,
 - poskytuje ostatním pracovníkům školy konzultace a podporu v začlenění VUR do jejich činností – především v rámci vyučovaných předmětů,
 - koordinuje realizaci plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti VUR,
 - iniciuje spolupráci s dalšími partnery v oblasti VUR, např. s environmentálně zaměřenými neziskovými organizacemi (nestátními i zřizovanými veřejnou správou) v regionu a se středisky ekologické výchovy, ostatními školami,
 - vytváří metodické výukové materiály (dle svých možností) – pracovní listy apod.

4.1.4 Školní tým

Pracovníci školy v oblasti VUR především:

¹⁰ MŠMT *Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)*, 2008 [online]

- připravují a realizují aktivity v souladu s koncepčními materiály školy – především ročním plánem školy a ročním programem EVVO
- plní s žáky výstupy EVVO na úrovni školních výstupů jednotlivých učebních předmětů s pomocí všech aktivit, kterými se realizuje environmentální výchova ve škole,
- vzdělávají se v oblasti UR,
- spolupracují s partnery školy v oblasti VUR,
- navrhují koordinátorům EVVO aktivity a činnosti vedoucí k realizaci EVVO ve škole.

V současné době se nejužší „eko“ tým pedagogických pracovníků (ochotných a spolupracujících) ve věci VUR a EVVO skládá:

a) z kolegů:

- Mgr. Oldřich Budka, Ing. Jarmila Futerová, Mgr. Zdeněk Hanuš, Mgr. Jitka Hubálková, Ing. Jana Klabanová, Mgr. Lucie Líbalová, Mgr. Eva Macková, Mgr. Sabina Máčalíková, Mgr. Martina Nicholls, Mgr. Markéta Vaňková, Mgr. Radka Vrchotová, Mgr. Marcela Vorlíčková

b) vedení školy:

- Ing. Miriam Piskačová, Mgr. Jana Smíšková, Mgr. Vlastimil Sýkora.

4.1.5 SWOT analýza

Zkratka SWOT vznikla z počátečních písmen anglických slov: *strong points* = silné stránky, *weak points* = slabé stránky, *opportunities* = vnější příležitosti, *threats* = vnější hrozby. Jeden z nástrojů používaných pro evaluační procesy a zhodnocení východisek a podmínek pro EVVO na škole je SWOT analýza. Na jedné straně pomáhá identifikovat pozitiva školy, na nichž lze stavět, a na straně druhé negativa, která je potřeba měnit. Analyzuje příležitosti a hrozby z hlediska školy, a to z jejího vnějšího prostředí (viz Tab. 1).

Tab. 1: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ○ funkce koordinátora EVVO ○ publicita ○ ochota vedení školy ○ materiální a technická vybavenost učeben ○ skleník a záhony na pozemku školy ○ aktivní zapojení všech nebo většiny žáků do aktivit ○ vyvážené úspěchy žáků napříč předměty ○ školní parlament ○ ekologizace provozu školy ○ modernizované toalety ○ zavedené a dobře fungující programy na recyklaci druhotných surovin <ul style="list-style-type: none"> ○ Recyklohraní, sběr bylin a kůry, sběr papíru, sběr PET víček, sběr pro Diakonii Broumov ○ charitativní a sbírkové akce pro místní poděbradské organizace 	<ul style="list-style-type: none"> ○ finanční podpora z jiných zdrojů ○ malá nápaditost akcí organizovaných kolegy ○ nedostatek časového prostoru pro realizaci aktivit ○ zastaralá tělocvična ○ chybějící školní zahrada ○ energetická náročnost školy <ul style="list-style-type: none"> ○ nestejně vytápěné třídy ○ absence zateplení fasády ○ nedostatek EVVO v jiných než přírodovědných předmětech ○ nedostatečně vypracovaný dlouhodobý plán na předchozí období ○ malá podpora kraje v dosažení titulu ŠUR ○ chybějící ekotým z žáků

<ul style="list-style-type: none"> ○ psí útulek ○ ekostanice Huslík ○ dům seniorů ○ bohatá vybavenost kabinetů a učeben přírodovědných předmětů ○ kvalitní tým pedagogů ○ dosažený titul ŠUR (II. stupeň) 	
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ○ více výuky v přírodě ○ využití naučných stezek lužních lesů ○ větší spolupráce mezi prvním a druhým stupněm (žáci i učitelé) ○ využití projektů ○ spolupráce s organizacemi 	<ul style="list-style-type: none"> ○ přesycenost „enviro“ akcemi ○ zvyšující se nezájem kolegů ○ konkurence jiných škol ○ nedostatek času

4.1.6 Dlouhodobý ŠPEV

Výchovně vzdělávací strategie naplňující cíle na úrovni předmětů

Tato kapitola je podrobně zpracována ve Školním vzdělávacím programu základního vzdělávání Spektrum, zejména v průřezových tématech Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Výchova demokratického člověka a v plánu programu Škola podporující zdraví.

Znalosti a dovednosti z oblasti environmentální výchovy si žáci osvojují průběžně v rámci učiva v jednotlivých předmětech s důrazem na využití

mezipředmětových vztahů, na chápání souvislostí a se zařazováním řešení problémových úloh a her. V tomto zavedeném trendu budeme pokračovat. Získané poznatky budou uplatňovány a prohlubovány během školních akcí, a to například ve spolupráci se SZeŠ a SOŠ Poděbrady v projektu Chemicko-technologická laboratoř, v soutěžích zaměřených na sběr druhotných surovin podporovaných recyklačním programem Recyklohraní, během Dne Země, kdy bude kladen důraz na badatelskou činnost žáků a prohlubování vědomostí v tématech Ochrany člověka za mimořádných událostí. Za účelem rozvíjení vědomostí a dovedností jsou zařazeny i exkurze do ekologických a vědeckých center.

Výchovně vzdělávací strategie naplňující cíle na úrovni školy (Schéma 3):

- vést žáky k třídění odpadu,
- vést žáky k hospodaření s vodou a energií,
- vést žáky k dodržování vhodných stravovacích návyků a dodržování pitného režimu,
- vést žáky k udržování pořádku ve škole, kolem školy a k péči v okolí školy.

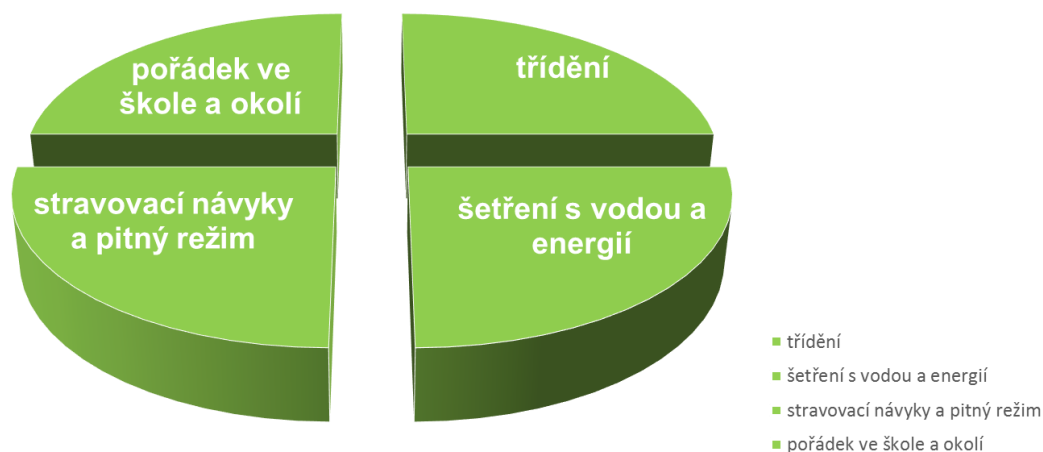

Schéma 3: Výchovně vzdělávací strategie na úrovni školy

4.1.7 Evaluace

Sledovány budou aktivity v rámci výchovy k udržitelnému rozvoji ve všech oblastech činnosti školy, tedy v oblasti managementu, výchovy a vzdělávání, zdraví a sociálního prostředí a provozu školy.

Hlavní metodou budou dotazníky vytvořené ekotýmem ve spolupráci s žákovským parlamentem pro žáky prvního a druhého ročníku, ve kterém projeví své postoje a dovednosti v oblasti této výchovy a vzdělávání (VUR). Výsledek bude součástí hodnocení školy (autoevaluace).

4.1.8 Krátkodobý roční plán

Roční plán je zpracován tabulkovou formou a je přílohou k dlouhodobému programu EVVO školy na období 2017 – 2020.

Průřezová téma Environmentální výchova ve Školním vzdělávacím programu je realizováno formou integrace (viz tabulka Environmentální výchova) a posilováno jednotlivými aktivitami v ročním plánu.

Měsíc	Tematické zaměření	Upřesnění termínu	Třída	Odpovědná osoba	Poznámka
Září	Nabídka přírodovědných kroužků	průběh září	všichni	Líbalová, Kolbabová	
	Vyhlášení sběrových aktivit		všichni	Jeníková, Sýkora	
	Sbírka pro Diakonii Broumov	19. – 23. 9.	všichni	Hanuš, Futerová	
	Adaptační pobyt	5. 9. – 14. 9.	6. A, B, C	Martínková, Smíšková, třídní	
	Lesní pedagogika		3. ročník	Šafránková	
	Vyhlášení nejlepší třídy		3. C	Máčalíková, Jeníková	
	Týden mobility a Den bez aut	16. – 22. 9.	všichni	Jeníková	
	Vyhlášení soutěže k týdnu		všichni	Jeníková	
	Cvičení v přírodě	23. 9.	všichni	třídní učitelé	
	Dopravní hřiště	13. – 19. 9.	4. ročník	třídní učitelé	

Říjen	Malátova cesta		Školní družina (Žižkov)	Vychovatelky	
	Soutěž s ECOBAT	17. – 31. 10.	všichni	Jeníková	
	Kopidlenský kvíteček, kapřík, jelen	7. 10.	vybraní žáci	Jeníková	
	Přírodovědný klokan	12. 10.	8. – 9. ročník	Hubálková	
Listopad	Sběr papíru, PET víček	7. – 11. 11.	Všichni	Budka, Macková, Vrchotová, Procházka	
	Exkurze v rámci předmětů přírodovědných předmětů -	30. 11.	9. ročník	Jeníková, Vaňková, Líbalová	
	Advent - zvyky, tradice, Vánoční strom	28. 11.	všichni	třídní učitelé	
Prosinec	Školní kolo BiO		vybraní žáci II.	Hubálková, Jeníková	
	Zadání vstupních úkolů pro BiO 2016/2017		Vybraní žáci II. stupně	Hubálková, Jeníková	
Leden	Školní kola přírodovědných soutěží		Vybraní žáci II. stupně	Vyučující přírodovědných předmětů	
Únor	Školní kola přírodovědných soutěží		Vybraní žáci II. stupně	Vyučující přírodovědných předmětů	
	LVVZ	18. – 25. 2. 25. – 4. 3.	7. ročník	Vorlíčková, Budka	

Březen	Okresní kola přírodovědných soutěží		Vybraní žáci II. stupně	Vyučující přírodovědných předmětů	
	Jarní úklid okolí školy		Žáci předmětu pěstitelství	Vyučující pracovního vyučování a pracovních činností,	
	Jarní ošetřování interiérových rostlin		všichni	Třídní učitelé, vyučující pracovního vyučování a pracovních činností	
	Exkurze ZOO		8. ročníky	Jeníková	
	Jarní příprava Školního dvora		Žáci předmětu pěstitelství	Vyučující pracovního vyučování a pracovních činností	
	Nezkrocená Brazílie	21. 3.	družina	Pavličková	
Duben	Den Země	21. 4.	všichni	Jeníková, Vrchotová, Macková, Sýkora	
	Sběr papíru a PET víček		všichni	Budka, Macková, Vrchotová, Procházka	
	Exkurze do Kutné Hory		7. ročník	Vokálová	
	Soutěž hlídek Mladých	17., 18. 4.	Vybraní žáci	Futerová	

	Okresní a krajská kola přírodovědných soutěží		Vybraní žáci II. stupně	Vyučující přírodovědných předmětů	
	Školní kolo dopravní soutěže		Vybraní žáci		
	Velikonoce		všichni	Třídní učitelé	
	Výjezdy do přírody		I. stupeň	Třídní učitelé	
Květen	Okresní a krajská kola přírodovědných soutěží		Vybraní žáci II. stupně	Vyučující přírodovědných předmětů	
	Zdravotnická soutěž červeného kříže Poděbrady	1. pol.	Vybraní žáci II. stupně	Futerová	
	Výjezdy do přírody		I. stupeň	Třídní učitelé	
	Exkurze k volbě povolání		8. ročníky	Martínková, Smíšková, třídní učitelé	
	Cvičení v přírodě	15. 5.	všichni	Třídní učitelé	
	Výjezd do Anglie	5. 5.	9. ročníky	Klabanová	
Červen	Výjezdy do přírody		I. stupeň	Třídní učitelé	
	Zdravotnická soutěž Nymburk	17. a 18. 6.	Vybraní žáci II. stupně	Futerová	

	Vyhlášení výsledků sběrových aktivit, ocenění nejlepších sběračů		všichni	Budka, Macková, Vrchotová, Sýkora	
	Sportovní den	27. a 29. 6.	všichni	Vorlíčková, Vaisová, třídní učitelé	
Během celého školního roku	Recyklohraní	Dle zadání jednotlivých soutěží	Všichni	Třídní učitelé, Jeníková, Macková,	
	Škola udržitelného rozvoje		všichni	třídní učitelé, Jeníková	
	Chemicko-technologická laboratoř		vybrané třídy	třídní učitelé	
Úkoly na tento rok	Promyslet si aktivity na rok 2015/2016 spojené s tématem:			Všichni vyučující	
	Ekologizace provozu školy			Všichni vyučující	
	Navázání mimoškolních kontaktů			Jeníková, Sýkora	
	Získání odborné specializace koordinátora EVVO			Jeníková	
	Zapojit se do aktivit s environmentální tematikou			Jeníková, Sýkora	
Termíny jednotlivých akcí lze operativně měnit.					

5 Závěr

Tato závěrečná práce sepsaná v rámci studia specializační funkce koordinátora EVVO a UR slouží zároveň jako plnohodnotný školní program této výchovy a osvěty pro další období tří let (tj. 2017-2020). Každým rokem je sestavován krátkodobý (akční) plán predikující dosažitelné záměry a postupy v naplňování témat VUR. Nejenže vypracováním této práce škola získala plnohodnotnou část koncepce školy, ale i pro mne byla realizace tohoto písemného dokumentu výborným prostředkem studia a prohlubování vědomostí zejména v oblasti závazných a doporučených legislativních prostředků, v oblasti pochopení terminologie EVVO a VUR, práv a povinností souvisejících s rolí koordinátora a s prostředkem SWOT analýzy, který odráží různé fungující a nefungující aspekty školy.

6 Literatura

- Ekologické centrum Most. *Quo vadis EVVO?* [online]. 2016 [cit. 2017-02-01].
- JAKRLOVÁ, J., PELIKÁN, J. *Ekologický slovník: terminologický a výkladový*. Praha: Fortuna, 1999, 144 s. ISBN 80-7168-644-1
- Kolektiv, 2013. *Ekologie v praxi*. Šumperk: SOŠ Šumperk, 266 s
- MŠMT, *Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)* [online]. 2008, (Č. j. 16745/2008 - 22), 12 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>
- MŽP, *Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta* [online], 1 s. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/evvo>
- NOVOTNÝ, Drahoslav. *Environmentální výchova: Školní program EVVO* [online]. 2014, 9 s. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.zstgmpodebrady.cz/>
- PISKAČOVÁ, M a kol. *Výroční zpráva o činnosti Základní školy T. G. Masaryka Poděbrady, Školní 556, okres Nymburk za školní rok 2015/2016* [online]. 2016, 90 s. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.zstgmpodebrady.cz/>
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*. 4.aktulizované vydání. Praha: Portál, 322 s., ISBN 80-7178-772-8
- ŠVECOVÁ, M. a kol. *Manuál koordinátora EVVO*. Praha: KEV, 2010, 49 s. ISBN978-80-254-6931-6
- ŠVECOVÁ, M. *Role a funkce koordinátora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012, 98 s. ISBN 978-80-87472-40-8.
- ŠVECOVÁ, M., SÁSIKOVÁ, K. *Role koordinátora EVVO ve školách*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012, 110 s.
- MŽP. *Vzdělávání k udržitelnému rozvoji* [online], 1 s. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/vzdelavani_uzrizenemu_rozvoji.